

In de verhalenserie 'De tol van de roem' komen mensen aan het woord die in hun vakgebied succesvol zijn. Ze vertellen niet alleen over de mooie kanten, maar ook over de prijs die ze voor hun succes moeten betalen. Aflevering drie: Jo-Roelof Zeeman.

Arrogant en rijk, nou en?

Vastgoedmagnaat Jo-Roelof Zeeman: „De graaicultuur bij grote ondernemingen en energiebedrijven is funest voor het beeld van de ondernemer.”

FOTO MARCEL ROB

Jo-Roelof Zeeman (72 jaar) zit in het onroerend goed. Woont met zijn vrouw in een groot landhuis bij Wognum. Is vader van twee zonen en een dochter en grootvader van vier kleinkinderen. Man van tachtig miljoen, noemen ze hem. Omdat hij zijn aandelen in beleggingsmaatschappij NSI voor dat bedrag verkocht. Hij stopt. „Je mag op een dag toch zeggen: het is genoeg?”

Gebedel

Het gebedel. Vorige week gebeurde het nog. Iemand schoot hem aan. De man wilde even 50.000 euro lenen. „Zo'n type heeft dan wat over me gehoord of gelezen en denkt: die kan het wel missen. Ik kende hem vaag. Hij zat met huwelijksproblemen. Er was iets met een huis, of zo. Op zo'n moment neem ik afstand. Meteen nee zeggen. Ik kan toch geen geld gaan rondstrooien aan iedereen die ik in de verte ken? Je moest eens weten hoeveel mensen me vragen om geld. Heel gênant.” Karakteristieke kop, geboren verteller. Vragen stellen? Best. Maar hij vertelt zijn eigen verhaal. Eentje waarin hij de antwoorden lijkt te maskeren. De ondertoon: pak ze zelf maar uit. Een levendens kun je toch niet leren. Jo Roelof Zeeman kwam ter wereld als zoon van de bakker in het West-Friese Midwoud. Hij werkte bij een timmerman, volgde cursussen en begon in 1962 zijn eigen architectenbureau. Zeeman werd groot in projectontwikkeling. Was er een gemeente die er over dacht een nieuwe wijk te bouwen, had hij de beoogde grond al

in handen. En wie grond heeft, heeft zeggenschap. Zo verrezen er tienduizenden Zeeman-woningen. Hij was 58 toen hij met vrienden onder de naam Nieuwe Steen Investments grootschalig in onroerend goed ging beleggen. Kantoren, winkels, woningen. Om de aandelen gemakkelijk te kunnen verhandelen, brachten ze hun bedrijf - destijds goed voor 300 miljoen euro in vastgoed - naar de beurs. Nu is de onderneming een miljard euro waard. *Begin dit jaar verkocht Zeeman zijn aandeel van twaalf procent in NSI aan een Israëlische investeringsmaatschappij. Hij ving 80 miljoen euro. Zijn naam prijkt op de Quotelijst van 500 rijkste Nederlanders. En daar heeft hij een hekel aan.* „Die Quotelijst is grote onzin. Driekwart van de genoemde namen kan cruiet. De lui die zo'n lijst samenstellen houden er geen rekening mee dat een groot deel van de centen van de bank komt. Ik tachtig miljoen? Het zal wel. Dat ze dat geld voor mijn aandelen hebben betaald, wil toch niet zeggen dat ik het in mijn zak heb? De bank deelt ook mee, hoor. Rijkdom? Ach. We hebben een paar centen, maar we zijn toch beginners als je het vergelijkt met de grote jongens van het oude geld?” *Altijd kritiek. Zijn verschijning is stevast goed voor fronsende werkbrouwen. Door die glimmende Rolls-Royce met chauffeur. En die opvallende bontmuts in de winter.* „Ze mogen me een rijke stinker vinden. Een arrogante patser desnoods. Maar wat een ander over me zegt of denkt, interesseert me echt geen moer. Die bontmuts draag ik gewoon omdat ik anders gauw oorpijn krijg in de kou. En die auto met

chauffeur is alleen maar praktisch. Ik ben uren onderweg. Dan lees ik en regel ik mijn telefoontjes. Als ik thuis kom, is het werk af. Ik ben nooit tijd kwijt met het zoeken naar een parkeerplaats. Een grote ondernemer zonder chauffeur is op een verkeerde manier zuinig. Als je 600 man personeel hebt, dan kan nummer 601 er ook wel af. En dat ik voor een Rolls kies, is een kwestie van kwaliteit. Die auto is mijn kantoor.”

Vooroordeel

Het vooroordeel. Toen zijn jongste zoon verkering kreeg, waren de ouders van het meisje huiverig zodra ze hoorden uit wat voor gezin de jongen kwam. Zou zo'n miljonairszoonje geen verwend kereltje in een pak zijn? „Mijn kinderen hebben zich nooit poenerig gedragen. De argwaan van die mensen was meteen over toen ze ons leerden kennen. Mijn zoon is nu al jaren met dat meisje getrouwd. En dat meisje heeft nu de leiding bij NSI. Maar ik begrijp het dat de buitenwacht twijfels heeft als ze verhalen horen over mensen met veel geld. De graaicultuur bij grote ondernemingen en energiebedrijven is funest voor het beeld van de ondernemer. De lui die dat doen, zijn geen ondernemers, maar managers verblind door zelfverrijking.” „Ook door de bedragen die sommige artiesten en voetballers tegenwoordig verdienen, krijgt de buitenwereld al gauw de indruk dat mensen met veel geld slappelingen zijn met groothedswaanzin. Daar heb ik

mijn kinderen altijd voor willen behouden. Ik heb ze altijd laten werken voor hun geld. Niet uitslapen, maar aan de gang. Ook op zaterdag.”

Bouwwereld

Het wantrouwen. In de tijd dat de bouwfraude in het nieuws was, kreeg hij een telefoontje van de ex-burgemeester van Hoorn. De eerste burger kwam liever niet op zijn kerstfeestje. Hij wilde even niet gezien worden in de bouwwereld. „Dat deed me zeer. Ik vond het ook vreemd. Ieder jaar was hij er. En toen zo maar niet. Terwijl we echt niks te verbergen hadden. Wegblijven maakte het juist verdacht! Dan merk je dat je heel snel in een merkwaardig daglicht komt te staan. Toevallig omdat je met je bedrijf ook in de bouw zit. Terwijl ik nooit iets met omkoping te maken wilde hebben.” „We namen wel relaties mee op mijn schip, maar alleen als ze al relatie waren, nooit om ze als relatie te krijgen. Een rondje varen met klanten en bestuurders is een kwestie van een ander wat gunnen. Je kunt toch niet altijd zakelijk blijven? Dat betekent echt niet dat je een wethouder 10.000 euro hoeft te geven, maar dat je bij een glas waardering laat blijken voor de samenwerking.” „Bij onze tochtjes gaan de dames van de relaties altijd mee. Weet je dat ons schip om daarmee heeft behoord voor een hoop gedonder? Op die manier kwamen we nooit in het foute circuit van hoeren en snoeren.” *De kift. Bij de verkoop van zijn aandelen kwam het tot een meningsverschil met an-*

dere grote aandeelhouders. Die meenden dat het aandeel meer waard was dan het bedrag dat werd geboden. En verkochten hun deel niet. Zeeman vond het genoeg. En kwam daarmee lijnrecht tegenover mensen te staan met wie hij jaren in vrouwen had samengewerkt. „Hou het er maar op dat ik zeer teurgesteld was. Deze mensen hebben jaren meegesurft op het succes van NSI. Ze werden rijk door de lijn die NSI uitzette. Ze krijgen altijd een goed dividend, het aandeel is waardeverloren. Maar ik ben 72 jaar. Dan moet je op een dag toch mogen zeggen dat het genoeg is? Dan moet je als loods toch een keer van het schip mogen stappen? Ik heb toch niet het eeuwige leven? Toen ik een goed bod kreeg, gaf ik de andere grootaandeelhouders de kans om mee te gaan. Ik dacht: gelijke monniken, gelijke kappen. Maar een paar vonden het niet genoeg. Dat ik toch verkocht, werd me kwalijk genomen. Ik was ook even bang dat de algemene vergadering van aandeelhouders vervelend zou worden. De meerderheid had begrip voor mijn standpunt, maar dat oude vertrouwelingen me verweten dat ik eruit stapte, was pijnlijk.” *De relativering. Hij benadrukt dat het leven hem zo veel goeds heeft gebracht. En wordt wat sentimenteel als er namen voorbijkomen van oude vrienden die onlangs overleden. Burgemeester Jan Haanstra van Stede Broec en oud-gedeputeerde Jan Lagrand waren makkers van hem.* „Ik ben een dictator, ik kan niet samenwerken. Maar door mijn werk heb ik wel de leukste mensen ontmoet. Een man als Hans Wiegel heeft

vijf miljoen vrienden, maar uit de stapels uitnodigingen die bij hem op de mat vallen, kiest hij die van mij. Als je een paar keer achter elkaar naar begrafenissen en crematies moet, ga je nadenken over de betekenis van vriendschap. Dan kijk je ook anders naar begrippen als succes en geluk. Dat relativeert. Mijn filosofie is dat succes en geluk verschillende dingen zijn. Succes maakt niet gelukkig, maar voor succes moet je wel een beetje geluk hebben.”

„Tegen jonge mensen die succes nastreven zeg ik altijd: doe waar je goed in bent en blijf dat doen. Maak vooral geen uitstapjes naar zogenaamd aantrekkelijke zijwegen. Dat heeft grote jongens als Ahold en Getronics ook de kop gekost. Gaat er iets fout, kijk dan niet achterom, maar neem je verlies en ga weer verder. En zet je stok nooit te ver. Als je de overkant van de sloot niet kan zien, moet je niet springen.” Nog één ding over begrafenissen: „Daar krijg je dan een kop koffie en een plakje cake. Vreselijk! Zo sober, zo kill! Als je afscheid van een dierbare neemt, moet je daar volgens mij een goed glas bij schenken. En lekker samen eten. Práat over je gemis! Zorg dat je verbondenheid voelt! Daar gaat het toch om in het leven?”

Jo-Roelof Zeeman heeft lak aan wat een ander zegt

JAN VRIEND

Huisje, boompje, beestje en een scheiding

Uit elkaar gaan wordt steeds gewoner, maar voor kinderen die ermee te maken hebben, blijft het een drama. In de chaos van conflicten, verdriet, schaamte, boosheid en aanpassing raken veel kinderen de weg kwijt. Met kleine en grote problemen tot gevolg. Praten met lotgenoten helpt, ook preventief.

Eeuwige liefde duurt in de praktijk vaak korter dan de gevolgen van een echtscheiding. Vooral voor kinderen blijft het een drama als ouders uit elkaar gaan.

FOTO ANP/RICK NEDERSTIG

Eeuwige liefde duurt in de praktijk vaak korter dan de gevolgen van een echtscheiding. Scheiding van de ouders zou voor een kind wel eens traumatischer kunnen zijn dan de dood van zijn vader of moeder, denken wetenschappers. Bij kinderen van wie een ouder is overleden, zijn de ergste effecten na twee jaar weg. Bij scheidingskinderen merk je de gevolgen tientallen jaren later nog, vooral als de ouders blijven ruziën. Uit het rapport Scheidingskinderen van onderzoeker Ed Spruijt, dat recent is aangeboden aan minister van Gezin en Jeugd, Rouvoet, blijkt dat kinderen van gescheiden ouders vaker last hebben van depressiviteit en een negatief zelfbeeld, minder goed presteren op school en vaker roken, drinken en blowen. Scheidingskinderen gaan eerder het verkeerde pad op en hebben later zelf ook vaak moeite met langdurige relaties. Geen wonder dat er steeds meer

aandacht voor komt. Door hen tijdig te leren omgaan met hun emoties en de veranderingen in hun leven, kunnen veel problemen voorkomen worden. Vanuit Brabant verspreidt een nieuwe, laagdrempelige vorm van hulpverlening zich als een olievlek over Nederland: de spel- en praatgroepen van KIES (kinderen in echt-

scheidingssituaties). KIES is een preventieve therapie die wordt gegeven door gespecialiseerde, gecertificeerde coaches die kinderen helpen om de echtscheiding van hun ouders een plek in hun leven te geven en schuldvragen of verlatingsangst te verwerken. Janet van der Molen is zo'n coach, zelf getrouwd met een man met

twee kinderen uit een eerder huwelijk. Zij heeft inmiddels haar eerste hulpgroep begeleid. „Kinderen van gescheiden ouders stoppen hun verdriet en hun gevoelens weg. Ze willen loyaal zijn aan beide ouders en vaak gaat dat ten koste van hen-zelf”, weet Van der Molen. „Het doel van deze bijeenkomsten is dat ze leren voor zichzelf op te komen

en hun gevoelens te uiten. Scheiding is, hoe veel het ook voorkomt, nog steeds een taboe. Als een ouder overlijdt, wordt daar in de klas heel veel aandacht aan besteed. Bij een scheiding wordt er vaak amper over gesproken. Toen ik zelf nog voor de klas stond, heb ik die fout ook gemaakt. Ik heb ook nooit aan de kinderen gevraagd hoe ze het vonden dat hun ouders gingen scheiden. Daar stond ik toen niet bij stil. Dat neem ik mezelf nu wel kwalijk.” KIES is in eerste instantie ontwikkeld voor kinderen van groep 5 tot en met 8, maar er zijn inmiddels ook trajecten voor onderbouwleerlingen en middelbare scholieren. In kleine groepjes komen ze acht weken lang een uur onder schooltijd bij elkaar. Tijdens die bijeenkomsten wisselen ze ervaringen uit en kunnen ze hun hart luchten. Maar ze leren ook dat het belangrijk is om voor zichzelf op te komen en hoe ze dat kunnen doen. Mooie praatjes, maar werkt KIES ook echt? Ja, zeggen onderzoekers van de Universiteit Utrecht. De kinderen begrijpen de scheiding beter, hun band met zowel moeder als vader wordt beter en ze hebben vaker contact met de uitwonende ouder, meestal de vader. Hoewel Van der Molen ook een particuliere KIES-groep heeft, werkt de methode bij voorkeur via scholen, een vertrouwde omgeving voor de kinderen. Op scholen in Brabant is KIES al heel gewoon. Maar in veel plaatsen el-

ders moeten scholen nog wennen aan zorg op school. Vanaf 2010 zijn alle scholen echter verplicht preventieve zorg aan te bieden aan scheidingskinderen. Naar verwachting doet het KIES-programma dan op grote schaal zijn intrede. Janet van der Molen is blij met de toenemende aandacht voor de problemen van scheidingskinderen. „Ik juich alle initiatieven toe. Het is gewoon zo belangrijk dat echtscheidingskinderen worden geholpen.”

JACQUELINE WOUDA

Bij elkaar blijven voor de kinderen?

Alle negatieve gevolgen op een rij gezet lijkt er wat te zeggen voor een verbod op echtscheiding als er kinderen bij betrokken zijn. Socioloog Jaap Dronkers, hoogleraar aan het Europees Universitair Instituut in Florence, brak eind vorig jaar een lans voor een wetrecht van kinderen over het uit elkaar gaan van hun ouders. KIES-coach Janet van der Molen: „Maar ondanks al hun problemen en verdriet gaven kinderen allemaal aan dat ze hun huidige situatie verkozen boven de ruzies en de onrust van vóór de scheiding.” „Als ouders in staat zijn hun conflicten te beheersen zijn de gevolgen voor kinderen meestal niet zo ernstig”, concludeert ook echtscheidingsdeskundige Ed Spruijt in zijn boek Scheidingskinderen.